

18 פברואר, 2020

כ"ג שבט, תש"פ

סיכום הערות הציבור בנושא מדיניות הסחר בזוחלים

ד"ר נעם לידר, יתיר שמיר ואורי ליניאל

בעקבות המפגש עם בעלי עניין עם רט"ג (רשות הטבע והגנים) בנושא מדיניות זוחלים הגיעו סה"כ 13 מכתבי תגובה:

תשע תגובות הגיעו ממגדלים, כולל תגובה מפורטת מהאגודה לחיות אקזוטיות. בנוסף התקבלו תגובות מזואולוג המתמחה בזוחלי ישראל, מאיגוד פיות החי, מהחברה להגנת הטבע ומהמשרד להגנת הסביבה. כל מכתבי התגובה מופיעים בנספח למסמך זה כעתק של המכתב או כקובץ מצורף. מכתבי התגובה ממוספרים וההפניה אליהם בהתייחסותנו נעשתה בעזרת מספר המכתב. התגובות נבחנו ע"י יועץ מומחה לרט"ג בנושא זוחלים – פרופ' שי מאירי, מביה"ס לזואולוגיה באוניברסיטת תל-אביב וסוכמו על-ידי נעם לידר וע"י יתיר שמיר.

במסמך זה נבחנו התגובות שהתקבלו על ארבעת הנושאים העיקריים של מדיניות רט"ג. בשלב הראשון בחנו את תקפות עקרונות נושאי המדיניות לאור הערות עקרוניות שהתקבלו. בשלב השני בחנו את המינים הספציפיים עליהם הגיבו ואת נכונות ההחלטה עבורם לאור עקרונות המדיניות ומידע התומך או שולל את ההחלטה.

בהמלצותינו אנו מתייחסים לעובדה שקיימים פערי ידע משמעותיים על הביולוגיה של מינים רבים, דבר שמצריך את השלמתם בעזרת כללים ועקרונות מונעת. בנוסף, המלצותינו מכוונות ליצירת רשימת מינים המותרים ביבוא ("רשימה לבנה") ובסחר פנים עבור הקהל הכללי של מגדלים פרטיים. לשתי נקודות אלו יש חשיבות גדולה בראייה עתידית. החלטות המתקבלות היום תפתחנה את השוק לכל מי שחפץ בגידול זוחל מהמינים המותרים, שאותו יוכל לרכוש בחנות חיות או ממגדל. בטווח של עשר שנים אנו צפויים להיתקל בבעיות עם חלק מאותם המינים כתוצאה מכך שהם יגדלו (זוחלים גדלים כל חייהם). עבור חלק מהמינים פרטים גדולים יצריכו תנאי החזקה וגידול שלא בהכרח ניתן יהיה לספק אותם יותר ע"י חלק מהציבור, ואז אנו עלולים להיתקל בבעיות הקשורות לרווחת בע"ח והזנחה וכן יגדל משמעותית הסיכון שבעל הזוחל ינטוש אותו, ופרטים יגיעו לטבע.

להלן סיכום ההערות, תגובתנו והמלצותינו המחולקות לארבעת הנושאים העיקריים של מדיניות רט"ג. המלצות אלו יבאו לדין ואישור בפורום המקצועי ברט"ג לצרכי אישור סופי של מדיניות הסחר בזוחלים:

א. שמירת טבע עולמית:

עיקרי המדיניות:

על-מנת למזער את הפגיעה בזוחלים בארץ המקור, על-פי מדיניות רט"ג חל איסור על סחר (יבוא והחזקה) של מינים לפי הקריטריונים הבאים:

א-1. איסור סחר מינים הרשומים בנספח I של אמנת CITES, וזאת על-פי הנחיות האמנה.

א-2. איסור סחר במינים המסווגים בשתי קטגוריות הסיכון הגבוהות להכחדה על-פי הספר האדום שמפרסם ארגון ה-IUCN :דרגות CR (Critically Endangered) EN - I (Endangered), זאת גם אם המינים רשומים בנספח II של אמנת CITES, או שאינם מופיעים בנספחי האמנה כלל.

א-3. איסור יבוא ממקורות שאינם גידול שבי. יותר יבוא רק ממקורות שבי מוכחים שאינם נמצאים בארץ תפוצת המין הטבעית. יבוא של פרטים מריבוי שבי ממדינות המקור (תפוצה טבעית) יותר רק בהתאם לכללי מדיניות הסחר-<https://static.parks.org.il/wp-content/uploads/2018/06/5bbc6e56ea556.pdf> (בכפוף למסמכים הנדרשים-NDF ועוד).

א-4. איסור על קבוצות מינים בטקסון גבוה מרמת המין. זאת כאשר קיים חשש לפי אמנת CITES, שמדובר בקבוצות באיום ממשי כתוצאה מסחר לא מבוקר והלבנה של גידול שבי (לדוגמה עבור משפחת הזיקיות, צבי מים).

מכתבי תגובה רלוונטיים:

- התקבלה רק תגובה אחת (תגובה #2) המתנגדת לסעיף מדיניות א-1, שבה נטען כנגד האיסור בסחר פנים ארצי במיני CITES I.
- התקבלה תגובה אחת (תגובה #5) המבקשת ליידע את רט"ג על מין שיתכן ובקרוב יעבור מנספח II לנספח I לפי אמנת CITES (הצב *Geochelone elegans*).
- התקבלו שלוש תגובות (תגובות #11, #12, #13), מזואולוג, מהחברה להגנת הטבע ומהמשרד להגנת הסביבה המביעים הסכמה לעקרונות מדיניות רט"ג בסעיף זה. גורמי המקצוע מהחלה"ט ומהג"ס ממליצים אף להחמיר על סעיף מדיניות א-2, וזאת ע"י הוספת איסור על יבוא של מינים המסווגים בדרגת VU (Vulnerable).
- התקבלה תגובה אחת (תגובה #1), מטעם איגוד מגדלי החיות האקזוטיות בישראל המתנגדת לאיסורים גורפים בכלל (ולא רק על רקע של שמירת טבע) בטענה שנדרש לשפוט כל מין לגופו וללכת לקראת המגדלים עד כמה שניתן. ניתנו דוגמאות בודדות למינים שצריך לדעתם לאשר.

המלצות:

- על בסיס התגובות שהתקבלו, ובמיוחד לאור תמיכתם של גורמי מקצוע בישראל העוסקים בשמירת טבע ומגוון ביולוגי: חוקרים, ארגונים לא ממשלתיים ורגולטורים, מומלץ לאמץ את סעיפי המדיניות בסעיף א. שמירת טבע, כלשונם.
- מומלץ שלא לקבל את המלצת מגיב #2 לגבי מיני CITES I עבור מגדלים פרטיים, שכן פעולה זו מעודדת סחר במינים אסורים לפי האמנה ומנוגדת למדיניות הסחר של ישראל.
- מומלץ בשלב זה שלא לקבל את המלצות החלה"ט והג"ס להחמיר ולאסור מינים בדרגת סיכון להכחדה VU.
- מומלץ לקבל את המלצת מגיב #1 לגבי החרגות של מינים מסוימים מקבוצות האסורות בטקסון גבוה מהמין, רק במידה והובא מידע מדעי מספק העונה על קריטריונים א-1-3, בכפוף לעמידתם של אותם מינים בקריטריונים של יתר סעיפי המדיניות (סיכון אקולוגי, מסוכנות לאדם, רווחת בע"ח). מבין המינים שהוצעו ע"י מגיב #1, 3 ו-4, רק הזיקית הנמרית *Furcifer pardalis*, מומלצת לסחר.
- בהמשך לתגובתו של מגיב #5, הצב *Geochelone elegans* אכן הועבר לנספח I של אמנת CITES במסגרת החלטות COP 18 בתאריך 17.8.2019. המשמעות היא שמין זה אינו בר יבוא וסחר בישראל. עודכן רישומו ברשימה הלבנה והוא עבר לרשימה השחורה (מינים האסורים ביבוא).

לסיכום: האיסור המוצע בסעיפים א-1-3 נותן מענה מתאים למטרת סעיף מדיניות א-שמירת טבע עולמית.

ב. סיכון אקולוגי:

עיקרי המדיניות:

על-מנת למזער את הסיכון למינים מקומיים ולמערכות אקולוגיות טבעיות מקומיות כתוצאה ממינים זרים העלולים להפוך לפולשים מוצלחים אשר יתבססו בטבע בישראל, על-פי מדיניות רט"ג חל איסור על סחר (יבוא והחזקה) של מינים לפי הקריטריונים הבאים:

- ב-1. איסור סחר במינים המתועדים בספרות המדעית המקצועית כמינים פולשים בישראל או בעולם, בהתמקדות על מינים שאזורי תפוצתם הטבעית ולא זו שאליה פלשו, דומים לאלו בישראל (ביום ים-תיכוני, מדברי).
- ב-2. איסור סחר במינים המהווים סיכון אקולוגי כמינים פולשים (דרגות 4-5) לפי מנגנון הערכת סיכון של רט"ג. באיסור זה נכלל גם איסור יבוא של מינים הקיימים בישראל.
- ב-3. איסור על קבוצות מינים בטקסון גבוה מרמת המין, המהווים סיכון מוגבר לאור כך שקיימים מינים רבים בסוג או המשפחה הידועים כפולשים וכאשר קיימים פערי ידע בביולוגיה של המינים המונעים ביצוע הערכת סיכון מפורטת (רלוונטי לכלל המינים בסדרה Testudines למעט משפחת Testudinidae ולכלל המינים בסוגים: Anolis, Testudo, Tarentola, Hemidactylus).

מכתבי תגובה רלוונטיים:

- לא התקבלו תגובות הפוסלות את עקרונות סעיפי המדיניות הנוגעים למניעת סיכון אקולוגי או למתודולוגיה המנחה למנגנון הערכת הסיכון. עיקר התגובות היו בהקשר של הערכת מינים ספציפיים אליהם אתייחס בהמשך.
- מגיב #1 טוען כנגד ההגדרה של "תפוצה רחבה" במנגנון הערכת הסיכון, המוגדרת כשטח תפוצה של מין הגדול מ-20,000 קמ"ר. לטענת המגיב: "שטח בגודל כזה הוא קטן מדי בכדי לשמש סף הקובע אם שטח תפוצה מסוים הוא צר או רחב. זה גורם לכך שרוב או כל המינים בסוג *Varanus* יקבלו נקודה. אין אנו יודעים מה מקור אומדן זה, אך להערכתנו מדובר על אומדן שמרני באופן מיוחד, ואולי אפילו מוגזם. אנו מציעים למצוא את גודל שטח התפוצה הממוצע או החציוני של כלל מיני הזוחלים ולהשתמש בו כערך סף בקטגוריה זו".
- התקבלו שלוש תגובות (תגובות 11, 12, 13), מזואולוג, מהחברה להגנת הטבע ומהמשרד להגנת הסביבה, המביעים הסכמה לעקרונות מדיניות רט"ג בסעיף זה ולמנגנון הערכת הסיכונים המוצע. גורמי המקצוע מהחלה"ט ומהג"ס ממליצים אף להחמיר על סעיף מדיניות ב-1 וב-2, וזאת ע"י הרחבת הגדרת המינים המסוכנים גם למינים עם פוטנציאל פלישה באקלים טרופי.
- התקבלה תגובה אחת (תגובה #1), מטעם איגוד מגדלי החיות האקזוטיות בישראל המתנגדת לאיסורים גורפים על רקע של סיכון אקולוגי (ובכלל) בטענה שנדרש לשפוט כל מין לגופו וללכת לקראת המגדלים עד כמה שניתן. ניתנו דוגמאות בודדות למינים שצריך לדעתם לאשר.

המלצות:

- על בסיס התגובות שהתקבלו, ובמיוחד לאור תמיכתם של גורמי מקצוע בישראל העוסקים בשמירת טבע ומגוון ביולוגי: חוקרים, ארגונים לא ממשלתיים ורגולטורים, מומלץ לאמץ את סעיפי המדיניות בסעיף ב. סיכון אקולוגי, כלשונם.
- אין לקבל את הערת מגיב #1 לגבי גודל שטח התפוצה. בהערכת הסיכון מוגדרת תפוצה רחבה כגודל שטח תפוצה העולה על 20,000 קמ"ר. ערך זה מתבסס על הערך שבו משתמש ארגון ה-IUCN כסמן לקביעה באם מין נמצא בסכנת הכחדה (VU) או אינו מאוים בהכחדה (LC). ערך זה לכן בהחלט יכול לשמש כמדד מקובל להגדרת תפוצה רחבה. בנוסף, לפי בדיקה שביצע פרופ' שי מאירי, הגודל החציוני של טווח תפוצה של כלל מיני הלטאות הוא 11,200 קמ"ר והממוצע הוא פחות מ-30,000 קמ"ר.

- מומלץ שלא לקבל את הערת מגיבים #12,13 להרחבת הגדרת המינים המהווים סיכון אקולוגי גם למינים עם פוטנציאל פלישה באקלים טרופי, אך יש לבצע בדיקה מעמיקה על תכונות ביולוגיות של כל מין בהערכת סיכון מפורטת, במסגרת מגבלות פערי הידע ותוך שימוש מחושב בעקרון הזהירות המונעת.
- מומלץ לא לקבל את המלצת מגיב #1 לגבי החרגות של מינים מסוימים מקבוצות האסורות בטקסון גבוה מהמין. אנו ממליצים לבחון מינים בקבוצות אלו רק במידה והובא מידע מדעי מספק העונה על קריטריונים ב-1-3, בכפוף לעמידתם של אותם מינים בקריטריונים של יתר סעיפי המדיניות (שמירת טבע עולמית, מסוכנות לאדם, רווחת בע"ח). מבין המינים הנמצאים בקבוצות מוחרגות שהוצעו ע"י מגיב #1, 4 ו-6, אין אף מין שניתן עבורו מידע מספק על-מנת לאשר את הסחר בו עבור גידול פרטי על רקע סיכון אקולוגי ולא בגלל סעיפי מדיניות אחרים (התייחסות למינים מופיעה למטה בטבלה).

ג. מסוכנות לאדם:

עיקרי המדיניות:

- על-מנת למנוע פגיעה פיזית חמורה בבני-אדם (המגדל ולאחרים), על-פי מדיניות רט"ג חל איסור על סחר (יבוא והחזקה) של מינים המוגדרים כמסוכנים לאדם לפי הקריטריונים הבאים:
- ג-1. איסור סחר במינים בעלי ארס (נחשים ולטאות).
  - ג-2. איסור סחר במינים המסוגלים לגרום לפגיעה משמעותית מנשיכה (תנינים, צבים נשכנים).
  - ג-3. איסור סחר במיני זוחלים שאורך-גופם גדול מ-2.5 מטר ובמשקל מעל 50 ק"ג.

מכתבי תגובה רלוונטיים:

- לא התקבלו הערות או אי-הסכמה לגבי סעיפים ג-1, 2.
- מגיבים #1, 2, הביעו התנגדות לעקרון של הכללת נחשים גדלי גוף ומשקל גוף כקריטריון למסוכנות.
- מגיב #2 מציין מסוכנות מתועדת של פיתון בורמזי, פיתון מרושת.
- מספר תגובות מתנגדות לאיסור על *Morelia spilota*, *Boa constrictor*.
- מגיב #9 מפרט לגבי מספר מינים שונים של נחשים בהקשר לגודל ולמסוכנות.

המלצות:

- על בסיס התגובות שהתקבלו נמליץ על ניסוח איסור ממוקד יותר לגבי סעיף ג-3 לנושא מסוכנות לאדם, החל רק על נחשי חנק ממשפחות Boidae, Pythonidae, שגודלם מעל 3 מטר.
- נמליץ לכלול באיסור, בין השאר, את המינים הבאים: אנקונדה ירוקה (*Eunectes murinus*), אנקונדה צהובה (*Eunectes notaeus*), פיתון מרושת (*Python reticulatus*), פיתון בורמזי (*Python bivittatus*), פיתון הודי (*Python molurus*), פיתון צפון אפריקאי (*Python sebae*), ופיתון דורם אפריקאי (*Python natalensis*).
- נמליץ לאשר לסחר את המין *Morelia spilota* בגלל גודל גוף גבולי.
- נמליץ לאשר לסחר את המין *Boa constrictor*.
- נמליץ לא להתייחס לקריטריון של משקל כולל בפני עצמו כקריטריון למסוכנות בזוחלים.

ד. תנאי החזקה מיוחדים:

עיקרי המדיניות:

מדיניות ההחזקה בחיות בר וערכי טבע מוגנים בשבייה בישראל קובעות כי לא כל אדם או מתקן מתאים ויכול להחזיק בכל מין של בעל חיים, בהתאם מינים הדורשים תנאי החזקה מיוחדים אשר החזקתם מורכבת ודורשת מומחיות ויכולת מקצועית ייחודית לא יאושרו לגידול פרטי ולסחר מתוך הבנה כי החזקתם בשבייה מורכבת ותוכל להיעשות כראוי רק על ידי אנשי מקצוע ומגדלים בעלי מומחיות. כך לגבי צבים בעלי משקל גוף כולל של מעל 50 ק"ג לפרט בוגר.

מכתבי תגובה רלוונטיים:

- נתקבלו בעניין זה מספר כתבי תגובה- מגיב #2 טוען כי רט"ג אינה אחראית על נושא רווחת חיות בר בשבייה וכי משרד החקלאות אמון על הנושא באמצעות תקנות חוק צער בעלי חיים. יש ביכולתם של מגדלים רבים לספק תנאים הולמים לגידול צבי יבשה מעל 50 ק"ג. ניתן להגביר את הפיקוח על מגדלים המחזיקים בצבים מעל 50 ק"ג ולדרוש מהם תנאים מיוחדים. *Aldabrachelys gigantea, Centrochelys sulcata, Stigmochelys pardalis* - שלושה מינים שלא ראוי לאסור לסחר על בסיס תנאי החזקה.
- מגיב #4 חולק על ההבחנה שיש לאסור גידול צב השוקל מעל 50 ק"ג.
- מגיב #6 טוען כי האיגואנה אינה מתאימה למגדל פרטי.

המלצות:

- לאחר התייעצות עם ממונות צב"ח במשרד להגנת הסביבה ובמשרד החקלאות, המלצתנו היא לבחון באופן פרטני את משמעות האיסור הגורף על גידול צבי יבשה מעל 50 ק"ג.
- עבור המינים- *Centrochelys sulcata, Stigmochelys pardalis* ואיגואנה ירוקה, אשר נמצאים כבר במספרים גדולים בגידול בישראל, נמליץ להתיר את הסחר תוך פעולות להגברת המודעות לגבי החזקת פרטים ממין זה בשבייה בצורה נאותה בישראל בשת"פ משרד החקלאות.
- עבור המין *Aldabrachelys gigantean* להמשיך ולאסור את יבואו והסחר בו.

סיכום התייחסות למינים ספציפיים שעבורם התקבל מידע בתגובות

מין	שם לטיני	סטטוס היום	שמירת טבע עולמית	סיכון אקולוגי	מסוכנות	תנאי החזקה	הערות	המלצה
Western bearded anole	<i>Anolis barbatus</i>	שחורה כל הסוג (המין לא נבחן פרטנית)	NE לא הוערך עולמית. EN בסכנת הכחדה בקובה	קבוצתי	--	--	חל איסור יצוא מקובה. בעיית הברחות-קיים ספק לגבי גידול שבי מסחרי	לאסור. לא לדיון בשלב זה
Matamata צב מטהמה	<i>Chelus fimbriata</i>	שחורה כל המשפחה (המין לא נבחן פרטנית)	קשה לרבייה ולכן לא בטוח שיש גידול שבי מסחרי	קבוצתי	--	דורש תנאי החזקה מיוחדים	לא מתאים למגדל פרטי. לא הובא מידע מספק שמקדם אישור	לאסור. לא לדיון בשלב זה
צב נמרי Leopard tortoise	<i>Stigmochelys pardalis</i>	שחורה	--	ציון הערכת סיכון 3-	--	גודל גוף גדול	יש צורך בהסברה לצרכי גידול בתנאים טובים	לבחון אישור בכפוף לתכנית הסברה על גידול
Redbellied Shortneck Turtle	<i>Emydura subglobosa</i>	שחורה כל המשפחה (המין לא נבחן פרטנית)	--	קבוצתי	--	--	לא הובא מידע מספק שמקדם אישור	לאסור. לא לדיון בשלב זה
זיקית פנתרית	<i>Furcifer pardalis</i>	שחורה	קיים גידול שבי מסחרי	ציון הערכת סיכון 3-	--	--	סיכון נמוך לפלישה. ניתן לגדל בשבי מסחרי	לבחון אישור
כוח נילוס	<i>Varanus niloticus</i>	שחורה	--	ציון הערכת סיכון 4	--	--	לא הובא מידע מספק שמקדם אישור	לאסור. לא לדיון בשלב זה
כוח מנגרובים	<i>Varanus indicus</i>	שחורה	--	ציון הערכת סיכון 4	--	--	לא הובא מידע מספק שמקדם אישור	לאסור. לא לדיון בשלב זה
Asian Water Monitor כוח מים אסיאתי	<i>Varanus salvator</i>	שחורה	--	ציון הערכת סיכון 4-5	--	--	לא הובא מידע מספק שמקדם אישור	לאסור. לא לדיון בשלב זה
Savannah Monitor כוח סוואנה	<i>Varanus exanthematicus</i>	שחורה	--	ציון הערכת סיכון 5	--	--	לא הובא מידע מספק שמקדם אישור	לאסור. לא לדיון בשלב זה
Black / White-Throat Monitor כוח לבן/שחור גרון	<i>Varanus albigularis ssp.</i>	שחורה	--	ציון הערכת סיכון 5	--	--	לא הובא מידע מספק שמקדם אישור	לאסור. לא לדיון בשלב זה
פיתון שטיח Carpet Python	<i>Morelia spilota</i>	שחורה	--	ציון הערכת סיכון 3	--	גודל גוף גדול	גודל גוף גבולי	לאשר

מכתבים:

1. איגוד מגדלי החיות האקזוטיות בישראל – קובץ מצורף

א. חוות דעת כוללת לעניין המדיניות

2. חוות דעת מאת פרופ' לביולוגיה והרפטולוג- קובץ מצורף

א. תנאי החזקה לצבים.

ב. החמרה על סייטס

ג. הגבלת יבוא מינים בשל "תנאי החזקה ומסוכנות לאדם. מתנגד להכללת שני מינים:

Boa constrictor, *Morelia spilota*. מציין מסוכנות מתועדת של פיתון מרושת ופיתון בורמזי.

3. חוות דעת בנושא זיקית נמרית- קובץ מצורף

ממליץ לאשר זיקית פנתרית

4. מגדל ותיק של זוחלים

מבקש לאשר 4 מינים שאינם ברשימה שפרסמו.

הנדון: חוות דעת על צבים לצורך התרת יבוא וסחר בהם בישראל

שמי [REDACTED] אני מגדל צבים מעל 20 שנה, צבי מים וצבי יבשה, אסתמך בחוות דעתי על מאמרים ומידע שאספתי באתרים מכל העולם, ועל ניסיוני האישי רב השנים בגידול של מגוון רב של צבים. צב המים

קיימים בעולם מאות סוגים של צבי מים רובם הגדול אוכלי כל גם מהחי וגם מהצומח, קיימים מספר מינים צמחוניים, ומספר מינים האוכלים מהחי בלבד. כמו בכל חיות הבר ישנם מינים המופיעים באמנה הבינלאומית סייטס, ישנם מינים המותרים למסחר על פי האמנה, וישנם מינים שאינם באמנה כלל ומותרים למסחר וגידול ברוב מדינות העולם.

בישראל ישנו איסור גורף על יבוא, מסחר והחזקה של צבי מים על כל סוגיהם ומיניהם. הנימוקים העיקריים לאיסור הגורף, הוא בכך שצבי המים יהוו מין פולש ויפגעו בטבע ובחיות הבר הארץ ישראליות.

איני חולק על כך שישנם מינים היכולים להוות מין פולש כגון משפחת הסליידרים שהם כל משפחת צבי הביצה למיניהם, וישנם מינים טורפים העלולים להיות מסוכנים לאדם כגון הקומון סנאפר.

לכן אנסה להציע מספר מינים אשר אינם מסוכנים לאדם, ואין ביכולתם לשרוד בתנאי האקלים של ארצנו. ומותרים למסחר והחזקה ע"פ אמנת סייטס.

בטרם אפרט את המינים עליהם אמליץ להחזקה ומסחר בישראל, רציתי לציין כי כמו בעולם גם בישראל קיים ביקוש רב לצבי מים, האיסור הגורף על החזקה ויבוא של צבי מים מעודד סחר ויבוא לא חוקי לישראל, אני מאמין שהדרך הנכונה להילחם בזה, היא לאפשר סחר והחזקה של מינים שאינם מזיקים לאדם, או עלולים להוות מין פולש, יהיה יבוא מסודר ומפוקח על צבי המים שמגיעים, הצבים יגיעו עם אישורי בריאות, המדינה תקבל את חלקה במסים ותשלומים אחרים, והכי חשוב ייפסק המסחר הבלתי חוקי בהם, ברוב מדינות אירופה והעולם הבינו כי הדרך היחידה להילחם בהברחות, סחר הבלתי חוקי, תפיסת בעלי חיים מהטבע היא לאפשר סחר והחזקה של מינים מסוימים והקמת חוות לריבוי וגידול. אני חושב כי הגיע הזמן שישראל תיישר קו אם שאר מדינות העולם.

להלן שלשה מינים של צבי המים שאני ממליץ להתיר ליבוא (קיימים עוד רבים (שלשת המינים האלה לא ישרדו בתנאי האקלים ואיכות המים הקיימים בארצנו) מצ"ב מאמרים התומכים בכך).

רד בלי סייד נק1 *emydura albertisi*

2פניק בלי סייד נק *emydura subglobosa*

צב המטה מטה3 *chelus fimbriata*

צבי יבשה

ברשימה השחורה שפורסמה על ידכם מופיעים שני צבי יבשה לאופרד וצב סודני, מהטענה כי הם 1מגיעים למימדים גדולים, ויש חשש כי יגודלו בתנאים לא נאותים.

1צב הלאופרד: ישנם שני מינים של הלאופרד ע"פ אזורי תפוצה האחד באמת גדול ויכול להגיע למשקל של כ 50 ק"ג והשני הרבה יותר קטן ומגיע ל כ 20 ק"ג הצב הגדול יותר נדיר ואין אותו בארץ, כל הצבים שהגיעו עד היום הם מהסוג הקטן, אלו שני צבים שונים ושמן המדעי שונה.

זה הסוג הקטן מגיע מקסימום ל 30 ס"מ ו 20 ק"ג *stigmochelys pardalis babcockii*. זה הסוג הגדול *stigmochelys pardalis pardalis* לכן יש להוציא מהרשימה השחורה את הסוג הקטן, הוא אינו מגיע לגדלים של הרד פוט והילו פוט אותם התרתם להחזקה.

2 אני חולק על ההבחנה כי צב שמשקלו מעל 50 ק"ג יש לאסור על החזקתו מהסיבות הבאות. א. ישנם בארץ בעלי חיים רבים שמשקלם הרבה יותר מ 50 ק"ג והם גדולים פי כמה מהצב הסודני או הלאופרד מהסוג הגדול, מי שאין לו את התנאים לגדל סוס, חמור, כבש וכו' לא מגדל אותם, מי שלא מגדלם בתנאים נאותים, יענש ע"פ חוק צער בעלי החיים, לכן איני מבין את הטענה, ולדעתי גודל הצב אינו שיקול בהחלטה אם להתיר את החזקתו או לא.

ב. הצב הסודני קיים בארצנו מעל 30 שנה, אלפי אנשים מגדלים אותו, קיים ריבוי מקומי של הצב, ושנים כבר לא מייבאים אותו מאחר והריבוי המקומי מספק את הביקוש, עסקים רבים העוסקים בבעלי חיים מחזיקים גרעיני רבייה של הצבים הללו והשקיעו עשרות אלפי ש"ח במשך שנים, הוצאתו מחוץ לחוק תפגע קשות בפרנסתם ובחופש העיסוק, קיימים תקדימים משפטיים לכך בארה"ב ובהם הוחלט לאפשר את החזקתם של חיות בר מאותם סיבות, במידת הצורך נתאגד כולם ונפנה לארכאות המשפטיות. בכבוד רב

---

5. פניית ציבור- עדכון לגבי סטטוס מין באמנת סייטס

שלום,

קראתי את טיוטת הרשימות השחורות והלבנות ליבוא זוחלים שפירסמתם וראיתי שאסרתם על מינים הרשומים באמנת CITES בנספח I.

אני רוצה להביא לידיעתכם שקיימת הצעת עדכון ל-CITES ממאי 2019:

https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/18/prop/020119_d/E-CoP18-Prop_draft-Geochelone-elegans.pdf

קיצורה הוא שהיות ומדינות המקור של *Geochelone elegans*: הודו, סרי לנקה ופקיסטן אסרו על מסחר בחיה זו יש להעבירה מ-CITES II ל-CITES I.

בנוסף גם האיחוד האירופי אוסר על מסחר בחיה זו ומעל 90% ממקורותיה בשבי אינם ידועים.

לפי קווי היסוד שפרסמתם חיות הכלולות ב-CITES I אינן ניתנות למסחר בישראל ועל כן יש להוסיף גם זן זה שבתהליכי מעבר ל-CITES I.

ממליץ לעבור על רשימת השינויים המלאה כדי לא לפספס עוד נקודות חשובות: <https://cites.org/eng/cop/18/prop/index.php>

בברכה,

---

6. פניית ציבור- בקשה להוספת מין לאישור סחר והחזקה.

שלום רב,

הסתכלתי באינטרנט בכוונה למצוא זוחל שהייתי רוצה לגדל בעתיד, ומצאתי ש *Anolis barbatus* הם אמנם בסיכון בטבע אך בשבי אנשים מצאו כי קל מאוד להרבות אותם והם יכולים לשמש כחיות מחמד נפלאות. אחר כך הסתכלתי ברשימה השחורה וראיתי שאסור לייבא בכלל חיות מהסוג *anolis*. ברור לי שייבוא של חיות שכאלה מהבר הוא אסור בגלל מצבן הרגיש בטבע אבל אם הייבוא הוא ממישהו שמגדל אותם בשבי האם אפשר אולי לעשות עם זה משהו? אני יודע שבאירופה ובחלקים מארה"ב מותר לגדל את המין *anolis barbatus* וכל אדם שמגדל אותם אומר שהם רגועים ונוחים להחזקה (בניגוד לרוב האנוליס) ושלא קשה לתת להם תנאים טובים בשבי. אשמח שתשקלו להכניס את המין *anolis barbatus* לרשימה הלבנה במידה והייבוא הוא ממגדל בשבי.

תודה,

7. פניית ציבור- לגבי גידול איגואנה וזו חיים

I understand that this month is the time to submit comments on legislation regarding reptiles. I would like to suggest the following:

(1) Iguana iguana is not suitable for the general public. Most people feed them on totally unsuitable foods (such as lettuce and catfood) and are not able to give them large enough cages with proper UV. Almost all captive iguanas lead miserable lives. They grow quite large and tend to be aggressive, especially males, and most people are not able to deal with them. There are so many lizards that are much better suited for people to keep as pets.

(2) I understand that there are four categories in Israel - breeders, zoos, Pinot Chai, and the general public. Perhaps it would be a good idea to add another category: Professional hobbyist. There are many people who are not part of a zoo or Pinat Chai but who are very experienced reptile keepers and are perfectly capable of keeping a boa constrictor or monitor lizard. People in this category would pay an annual fee, and would be interviewed to make sure that they know what they are doing. They could then be allowed to keep species that are considered too difficult or dangerous for the general public.

(3) As someone who made aliyah to Israel and is passionate about this country, it's upsetting for me to see so many people complaining about how oppressive Israel is regarding exotic animal ownership, compared to almost every other country in the world. There's no other country in the world where there is no legal way to watch a tadpole turn into a frog. Boa constrictors are readily available in virtually every country in the world, and are considered a basic, easy species. Perhaps another factor to take into account, when making a list of which species may be imported and kept, is to have people feel like they are living in a "normal" country and not to have negative feelings towards living in Israel or to.

Anyway, those are my suggestions, I hope that they are helpful!

Best,

---

8. פניית ציבור- לגבי המין בואה קונסטריקטור

שלום רב.

בהתאם לטייטה שפורסמה בנושא רשימת המינים אשר אסורים ומותרים ביבוא.

אני מעוניין לקבל חוות דעת פרטנית בנוגע להחלטה שלכם לקבוע כי בואות קונסטריקטור מהוות סיכון אקולוגי וגם סיכון לאדם. או פירוט על כל טיעון שגרר העברת בואות קונסטריקטור לרשימה השחורה

בברכה

9. פניית ציבור- לגבי נחשים שונים

שלום וברכה

שמי [REDACTED]. אני מגדל זוחלים מוכר עם אישורים.

ראיתי הרשימה לבנה ושחורה של הזוחלים. ויש דברים שאני מסכים ויש שלא.

Morelia spilota היא לא נחש מוגדר כמסוכן. זו נחש שמקורו באוסטרליה וקושי עובר שני מטר. יש מין אחד שעלול לעבור וזה *morelia spilotta mcdowelli*. או יותר מוכר כפיתון שטיח קוסטל. אבל אין כאלה נקיים בארץ.

בהוסף רשמתם פיתון דם ברשימה לבנה ושטיח לא? איך יכול להיות? נשיכה של פיתון דם מסוכן פי עשר משטיח.

חסר גם ברשימות כמה נחשים שקיימים בארץ. כמו *leiopython albertisii* או מוכר כפיתון לבן שפה.

חסר גם *liasis olivaceus* או מוכר כפיתון זית. יש מגדל אחד בארץ על נחש כזה של 4 מטר.

אשרתם כל הזעמנים ברשימה לבנה למרות שיש בארץ זעמנים אסיאטיים שהיגיעו לפני שנה בייבאו חוקי. כמו כרכן טאיוואני או כרכן ויאטנמי. אלו נחשים של מעל 3 מטר בבגרות.

חסרים ברשימה עוד מגוון רב של לטאות כח שקיימים בארץ חוקי. אם אתה רוצה לדעת יש בבית החיות סכפר הנגיד מעל 10 מינים של לטאות כח וברשימה שפרסמת קיימים בקושי 6 מינים.

אשרתם איגואנה לגידול למרות שהיא מוכרת בעולם כבעל חיים פולשני. אם איגואנה משתחררת הנזק שהיא תעשה היא יותר מצבי מים.

בכל מקרה יש המון המון זוחלים שקיימים בישראל ולא רשומים ברשימות. חלקם בייתים לגידול וחלקם פחות.

אשמח לעזור לך אם תיהיה מעוניין לקבל שמות של מינים הקיימים בארץ.

תודה והמשך יום נפלא.

---

10. ד"ר רוני רדו, יו"ר איגוד פינות החי בישראל

מציע לחזק את קהילת פינות החי כמנוף להסדרת השוק

לכבוד

רשות הטבע והגנים

שלום,

בהמשך למפגש שקיימתם בנושא "ייבוא וסחר בזוחלים בישראל", שבו הצגתם את מדיניות הרט"ג בעניין החזקת חיות בר, ברצוננו להציע הפעלה מחדש של מערך נאמני בעלי חיים, של המשרד לאיכות הסביבה, לצורך קידום רווחת בעלי החיים בפינות החי בארץ.

אין ספק שהמטרה של כולנו – רשות הטבע והגנים, איגוד פינות החי בישראל, מגדלי בעלי חיים ומנהלי פינות חי – היא להעלות את רווחתם של בעלי החיים המוחזקים בפינות חי ברחבי הארץ ובידי מגדלים שונים. אנו מאמינים כי הדרך הנכונה להגיע למטרה זו היא על ידי חינוך ולימוד; על ידי העברת ידע עדכני ורלוונטי למגדלים בעלי חיים, כך שיוכלו לשפר את תנאי הגידול והאחזקה של בעלי החיים הנמצאים תחת אחריותם.

אנו מציעים לעשות זאת דרך הפעלת מערך נאמני בעלי החיים של המשרד לאיכות הסביבה. אנו מציעים להסתייע במערך קיים זה, לעדכן אותו, לערוך לו "מתיחת פנים" ולגייס אליו נאמנים נוספים, שיהיו בעלי ידע ויכולו לתמוך ולסייע למגדלים ולמנהלי פינות חי.

נאמני בעלי החיים יעברו הכשרה מיוחדת, שבה ירכשו ידע עדכני ורלוונטי, ויוכלו להעבירו למגדלים המעוניינים בכך. רשימת נאמנים, המומחים בתחומי גידול שונים (זוחלים, עופות, בניית מתחמי ליונקים קטנים ובעלי התמחויות נוספות), תהיה פתוחה לכל – לרוכשים בעלי חיים בחנויות, למנהלי פינות חי, למגדלים קטנים וגדולים כאחד. כל המעוניין יוכל

לפנות אל הנאמן ולבקש את עזרתו בייעוץ והכוונה בתחום מומחיותו. כך אפשר יהיה להקים גוף מחנך – של המשרד לאיכות הסביבה ושל רשות הטבע והגנים בתוכה – שיהיה פעיל, מסייע ותומך.

איגוד פינות החי ישמח לקחת חלק פעיל בהפעלת מערך המתנדבים, הכשרתם, הפעלתם וריכוזם. אנו מאמינים שבדרך זו נוכל לתרום לידע של מגדלי בעלי החיים, וכך להעלות את רמת פינות החי ואת רווחת בעלי החיים החיים בהן, וכולם יצאו נשכרים.

בברכה,

ד"ר רוני רדו

יו"ר איגוד פינות החי בישראל

11. נייר עמדה לעניין המדיניות – הרפטולוג. מומחה לזוחלי ישראל

לכבוד רשות הטבע והגנים – חטיבת מדע

הנדון: נייר עמדה בנושא היתרי יבוא מיני זוחלים לישראל

1. בישראל על פני תא שטח מצומצם קיים מגוון רחב של בתי גידול. כל אחד מבתי הגידול, על התנאים הייחודיים לו (קרקע, אקלים, צמחיה וכו') מאכלס רשימת מינים אופיינית. ההיצע הגדול של בתי גידול שונים בעלי תנאים מגוונים מעלה את ההסתברות שמין חדש בעל צרכים כלשהם ימצא קרקע פורייה להתרבות ולהתבסס במקום.
2. התמודדות עם מינים פולשים הנה אחת הסוגיות הקשות בתחום שמירת הטבע של ימינו. התפתחות הסחר ותנועה בין היבשות הפכה את כדור הארץ ל"כפר גלובלי קטן" ובכך אפשרה למיני בעלי חיים לפלוש ולנצל בתי גידול חדשים. הפלישה של מינים לאזורים חדשים גררה השלכות מגוונות, בחלק מהמקרים גרמה לפגיעה או להעלמות מוחלטת של מינים מקומיים, בחלקה הביאה להשמדת ענפי חקלאות ובחלק מהמקרים אף גרמה להתפשטות תחלואה אנדמית בבני אדם, תחלואה שעד לא מכבר הייתה אופיינית לאזורים מוגבלים בלבד.
3. בנוסף לרשימה ארוכה של מינים פולשים בישראל, לפחות שני מינים של זוחלים פלשו לישראל במהלך העשורים האחרונים ופגעו בפאונה המקומית (צבגון אדום אוזן - *Trachemys scripta* ושממית החומות - *Tarentola annularis*). הפגיעה בעקבות הפלישה של שני מינים אלו מתבטאת בפגיעה במינים המקומיים עד לכדי העלמות מוחלטת של מיני זוחלים אשר אכלסו את בית הגידול ולפגיעה במינים אחרים באזורי הפלישה. שני מיני הזוחלים הנדונים הובאו לישראל כחלק מסחר בחיות בר למטרת גידול וברחו או שוחררו לסביבה הטבעית.
4. מזה עשרות שנים בחלק ממדינות העולם מקובל לסחור בזוחלים כחיות מחמד. מקורם הראשוני של כל מיני הזוחלים הנסחרים הנו צייד של פרטים בבית גידולם הטבעי. ליקוט אינטנסיבי של מינים מן הטבע (לרוב במדינות עולם שלישי המשועות לתשלומים ממדינות מפותחות) פוגע מאוד בבתי הגידול הטבעיים. עבור חלק מהמינים הוקמו במהלך השנים גרעיני רבייה המייתרים כמעט לחלוטין את הצורך בהמשך איסוף של פרטים מהטבע. כחלק מהריבוי בשבי בוצעו הכלאות מכוונות אשר יצרו פרטים בעלי מופעים שונים ובעלי תכונות גנטיות השונות מהותית מההרכב הגנטי של הפרטים באוכלוסיות המקור. מידת המשך האיסוף מהטבע מושפעת מיכולת הריבוי של כל אחד מהמינים בשבי ומהיקף הביקוש של המין בקרב סוחרים ומגדלים. ברור כי מין אשר רבייתו בשבי מוגבלת, ערך הפרטים שנאספים מן הבר גבוה יותר.
5. למרות הפיקוח על סחר חיות הבר בישראל, בפועל חלק נכבד מהסחר הלא חוקי בזוחלים מבוצע באופן גלוי במרשתת כמעט ללא כל פיקוח ואכיפה. ניתן לצמצם בנקל חלק משמעותי מהסחר המנוהל בידי פורעי חוק אשר אינם מחזיקים בהיתרים וברישיונות (רט"ג, רשויות המיסים, צעב"ח וכו') באמצעות פניה קלה לאתרי

- מכירות דוגמת "ד 2" בדרישה להסיר כברירת מחדל הודעת מכירה של זוחל אשר לא מצורפת אליה אישור רט"ג לסחור בזוחלים. כך מוסרות כבר היום כברירת מחדל הודעות על מכירת מוצרים לא חוקיים ואף מכירת מזון חי לבעלי חיים.
6. קיימים בישראל מגדלים וסוחרים אשר מחזיקים בגרעיני רבייה ובמספר רב של פרטים של מיני זוחלים אשר אינם מומלצים ליבוא וסחר בישראל. בהינתן שאורך החיים של חלק מהמינים יכול להגיע לכדי עשרות שנים יש לשים לב כי כחלק מהמדיניות ינתן פתרון הולם גם לסוגיה זו. קשה יהיה לדרוש מסוחר לגדל את מלאי הנחשים שברשותו עד לשיבה טובה ולשאת את הנטל הכלכלי על גבו. לגבי המינים הנפוצים בסחר בישראל ממליץ לקיים שיח ממוקד במהלכו תבחן החרגה גם אם במדיניות החדשה נופלים המינים ב"קטגוריה שחורה" (רק במקרים בהם לא קיימת סכנה לפלישה).
7. כחלק מכתובת מסמך זה שוחחתי עם סוחרים ומגדלים של זוחלים, הרושם שקיבלתי הנו כי קיים סחר ער של זוחלים מוברחים וסחר ער של זוחלים מגרעיני רבייה שנמצאים בישראל אך אינם מוכרים לרשויות. טיעון שחזר על עצמו היה שהעדר מתן היתרים ליבוא של חלק מהמינים גורר סחר לא חוקי ולא מבוקר. מהיכרותי את עולם מגדלי הזוחלים אני לא יכול להשלים עם טענה זאת. הסחר הלא חוקי ימשך גם אם יורחבו היתר היבוא וגם אם אלו יצומצמו. הדרך היעילה להתמודד עם הסחר הלא חוקי היא האכיפה והענישה (אם דרך איסוף מידע אינטרנטי ואם באמצעות מידע אנושי) ולא באמצעות הגמשת מתן היתרי היבוא.
8. עבור כל מין זוחל, בבית גידול נתון, קיים כושר נשיאה של השטח המכתיב את צפיפות הפרטים בו. צפיפות הפרטים משפיעה בין היתר על שיעור ההדבקה ושיעור הנשאות של גורמי תחלואה וטפילות בקרב הפרטים באוכלוסייה. בעת אחזקה, ריבוי וסחר של זוחלים בשבי יש צורך באחזקת פרטים בצפיפות גבוהה משמעותית מזו הקיימת בטבע בנוסף עקת השבי הופכת פרטים לרגישים יותר לתחלואה. ההסתברות להעברת תחלואה וטפילים עולה, הבעיה מחמירה שבעתיים כאשר מינים מקומיים נחשפים לגורמי תחלואה או טפילות שאינם נפוצים בישראל. הפצת ירוס, חיידק או טפיל אשר אוכלוסיית הזוחלים המקומית לא נחשפה אליו בעבר עלולה לגרום להשפעה חמורה על שרידות האוכלוסייה עד לכדי קריסתה.
9. במטרה לצמצם את הסיכון לפלישת מיני זוחלים בישראל הועלתה בעבר אפשרות שיותר בישראל גידול בשבי של מינים מקומיים למטרת רבייה וסחר וזאת במקום לייבא מינים לא מקומיים. דעתי בנושא הנה כי בהינתן וישנה אפשרות לפקח על היקפי ואתרי איסוף הפרטים (אני די בספק ביכולת) ובהינתן שהאיסוף מהטבע יהיה למטרת גרעיני רבייה שייתרו את הצורך באיסוף נוסף של פרטים בעתיד, ובהינתן שהוספת רשימת המינים המקומיים תבוא על חשבון מיני הזוחלים המיובאים אזי ניתן לבחון בחיוב אפשרות זו.
10. לאור המחיר הגבוה והבלתי הפיך שיגבה מהטבע והמחיר הכלכלי אותו תאלץ המדינה לשלם כחלק מהטיפול במין פולש, ככל שקיימת אפשרות ולו קלה של פלישת מין ו/או חדירת גורם תחלואה או טפילות לבית הגידול הטבעי חושב שנכון להימנע ממתן היתר יבוא וסחר.
- בראיית שמירת טבע עולמית חשוב להימנע ממתן תמיכה (גם אם בעקיפין) לפגיעה במינים נדירים (CITES) ולשקול בכובד ראש את מתן ההיתרים למינים נדירים ו/או בסכנת הכחדה, אף אם מקור רבייתם הוא בשבי אך קיימת סבירות שיזלגו פרטים אשר מקורם מן הבר. הפגיעה במגדלים או בסוחרים בודדים אשר לא יוכלו למצות את הווייתם לגידול " אוסף זוחלים מלא" איננה שקולה לנזק הפוטנציאלי הבלתי הפיך שלצערי בחלקו כבר מתממש.
11. עולם הזוחלים והנחשים בפרט סובלים מדימוי רע בקרב בני האדם. מתן אפשרות להיחשף לעולם הזוחלים חשוב כחלק מהקניית ידע וחינוך לשמירת טבע ואהבת החי. נכון להנגיש את הזוחלים לקהל הרחב הן באמצעות הצגתם בפינות חי ובגני חיות והן באמצעות מתן היתרים לגידול זוחלים בשבי. לשם השגת מטרה חינוכית זו אין צורך בגידול שבי של רשימת מינים "אין סופית" הכוללת מינים נדירים על כל מופעיהם השונים או מינים בעלי פוטנציאל פלישה לישראל. די ברשימה מוגבלת אשר כוללת מגוון רחב של טיפוסים זוחלים שתאפשר למגדלי הזוחלים ליהנות מהתחום מחד אך לא להוות סיכון לטבע הישראלי מאידך.
12. לעניין המדיניות החדשה המוצעת של רשות הטבע והגנים:

- א. איסור על יבוא וסחר של מינים הנמצאים תחת סיכון (CITES, IUCN): מדיניות איסור הסחר הבינלאומי נכונה לדעתי. עבור מעט מהמינים אשר קיים עבורם ריבוי מוצלח בשבי **בישראל**, ממליץ לשקול אישור פרטני בהינתן כי קיימת יכולת מעקב ברמת רישום הפרט (זיהוי באמצעות צ'יפ המושתל בגוף הזוחל). ניתן לאפשר קיום של מרכזי ריבוי בישראל.
- ב. הערכת סיכון פלישה: המדיניות נכונה. בנושא זה יש לשקול את יבוא כל אחד ממני הזוחלים תמיד לחומרה. מעבר לטבלת השקילה המוצעת, נכון להוסיף סעיף הכולל ניקוד על העדר מידע מספק היות וזהו המצב עבור חלק ממיני הזוחלים.
- ג. סכנה לציבור:
- i. מינים ארסיים – האיסור נכון לדעתי, ממליץ לשנות את הטרמינולוגיה לבעלי ארס ובכך לתת מענה גם ללטאות ארסיות ולנחשים תת ארסיים אשר מסוכנים לאדם.
  - ii. מינים גדולים
1. חשוב לוודא מה הוא מקור המידע ממנו נגזר הגודל המקסימלי של מיני הזוחלים. מקורות שונים מדווחים על מידות גודל שונות מהותית. ניתן למצוא פרט חריג בגודלו שיביא לפסילת המין.
  2. הגבלת הגודל בהיבט הסיכון לציבור רלוונטית רק עבור חלק ממשפחות הנחשים, כך למשל זעמן שחור שמגיע לאורך של כ-3 מטרים לא יהווה סיכון לחיי אדם בשונה מפיתון מרושת אשר יוכל בגודל כזה לטרוף תינוק. ממליץ להכיל את ההגבלה על המשפחות הרלוונטיות בלבד.
- ד. צער בעלי חיים: במידה וקיימות תקנות המהוות מדד לקביעת מה הוא צעב"ח עבור קבוצות זוחלים שונות (נחשים, לטאות, צבים) כדאי לציין אותן ולהיצמד אליהן. לעניות דעתי הדעות לגבי צעב"ח בגידול זוחלים בשבי מאופיינות במנעד רחב. מבנה הכלוב והגודל הנדרשים תלויים לא רק באורך הנחש, הם מושפעים גם מאופי הפעילות דוגמת צפעים הצדים ממארב כמעט ללא תנועה אל מול זעמנים המשחרים לטרף תוך תנועה רציפה או מינים אחרים הנוהגים לטפס/לארוב על צמחיה כחלק מהשיחור.
- ה. רשימת המינים ברשימה השחורה/לבנה: עבור כל מין צריך לבצע סקר ספרות. במסמך זה קצרה היריעה לדון בכל אחד מהמינים. בהינתן שנפתחת אפשרות ליבואנים להגיש ארבעה מיני זוחלים חדשים ליבוא בכל שנה ובהינתן כי קיים תיאום בין חלק נכבד ממגדלי הזוחלים, אני מעריך כי בשנים הקרובות עלולות להגיע מספר רב של בקשות מלוות בסקרי ספרות. חשוב להיערך בהיבט מנגנון הבדיקה של הבקשות בהמשך לפרסום המדיניות החדשה.

12. אלון רוטשילד, החברה להגנת הטבע –קובץ מצורף

1. שמירת טבע עולמית – ממליצים להחמיר באיסור לרמה של VU.

2. סיכון אקולוגי – ממליצים להרחיב את הגדרת המינים המסוכנים גם למינים עם פוטנציאל פלישה באקלים טרופי.

חטיבת פיקוח ואכיפה

13. ד"ר אנה טרכטנברוט, המשרד להגנת הסביבה – קובץ מצורף.

1. שמירת טבע עולמית – ממליצים להחמיר באיסור לרמה של VU.

2. סיכון אקולוגי – ממליצים להרחיב את הגדרת המינים המסוכנים גם למינים עם פוטנציאל

פלישה באקלים טרופי
